

πως διδάξῃ τὴν νεήλυδα νὰ δέξη τὸν κόμβον τοῦ σπάγου. Ὄνομάζετο Βὸβ Φάγγεν' τὸν ἀνευρίσκομεν δ' ἐν τῷ διηγήματι *„Olivier Tonlet“*. . . Ὁ Λάμερτ εἶχε προτείνει εἰς τὸν γαμβρόν του νὰ ἐπιτρέπη εἰς τὸν Κάρολον ν' ἀκούῃ μαθήματα ἀπὸ τῆς μεσημβρίας ἄχρι τῆς μιᾶς· ἀλλὰ τοῦτο δὲν συνεβιδιάζετο πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ καταστήματος. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὁ μικρὸς Δίκενς ἠναγκάσθη νὰ μετενέγκῃ τὰ δοχεῖά του, τὰ φύλλα τοῦ κυανοῦ καὶ τοῦ δι' ἐλαίου ἠλεωμένου χαρτίου του καὶ τὰ σήματα του εἰς τὴν κοινὴν αἴθουσαν, ἔνθα εἰργάσθη παρὰ τὸν Βὸβ Φάγγεν καὶ ἕτερόν τινα ἀγυιόπαιδα, Γερὴν καλοῦμενον. Ὁ Βὸβ Φάγγεν ἦτον ὄφρανος, καὶ κατῴκει παρὰ τῷ γαμβρῷ του λεμβούχῳ τοῦ Ταμέσως· ὁ πατὴρ τοῦ Γερὴν ἦτο πυροσβέστης, προσκεκολλημένος εἰς μικρὸν τι θέατρον, ἐν ᾧ ἡ μικρὰ ἀδελφὴ τοῦ Γερὴν ὑπεκρίνετο τοὺς διαβολίστικους εἰς τοὺς μίμους.

»Οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ ἐκφράσῃ, διηγήθη βραδύτερον ὁ Δίκενς τὴν μυχίαν ἀγωνίαν, ἣτις κατέλαβε τὴν ψυχὴν μου, ὅτε ἠσθάνθην ὅλας τὰς ἐλπίδας ὑφ' ὧν ἐλίκνιζόμην νὰ γίνω σοφὸς καὶ διαπρεπὴς ἄνθρωπος, σθένουμένος ἐν ἐμοὶ μίαν πρὸς μίαν. Τοσοῦτον βαθέως ἐνετυπώθη εἰς τὴν ψυχὴν μου ἡ ὀδύνη καὶ τὸ αἰσχος, ὥστε σήμερον ἔτι, ἐνδοξος, ἀγαπώμενος, εὐτυχὴς, συμβαίνει νὰ λησμονῶ εἰς τὰς ὄνειροπωλήσεις μου ὅτι ἔχω γυναῖκα καὶ τέκνα προσφιλῆ, καὶ ὅτι εἶμαι μάλιστα ἀνὴρ, καὶ φέρομαι ἀπελπὶς πρὸς ἐκείνην τοῦ βίου μου τὴν ἐποχὴν.

»Ἡ μήτηρ μου, αἱ ἀδελφαὶ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου διέμενον μακρὰν. Θὰ μοι ἦτο δὲ λίαν δυσχερὲς νὰ μεταβαίνω εἰς τὴν οἰκίαν ἢν κατοικοῦμεν, καὶ νὰ ἐπιστρέφω κατὰ τὸ τεταγμένον χρονικὸν διάστημα τοῦ γεύματος. Ἐπερον λοιπὸν μετ' ἐμοῦ τὸ γεῦμά μου, ἄλλοτε δ' ἠγόραζον ἕκ τινος μαγαζείου τῆς γειτονείας ἄρτον δέκα λεπτῶν μὲ μικρὰν μερίδα βοείου κρέατος ἢ ὀλίγου τυρίου. Ἐπινον δὲ καὶ ἐν ποτήριον ζύθου εἰς ἐν ἄθλιον παλαιὸν καπηλεῖον εἰς τὴν ἐτέραν πλευρὰν τῆς ὁδοῦ κείμενον».

Ἦτο τόσον μικρόσωμος ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν του, καὶ ἐφαίνετο τοσοῦτον δυστυχὴς μὲ τὰ ἐφθαρμένα ἐκείνά του ἐνδύματα, ὥστε οἱ μὴ γνωρίζοντες αὐτὸν δὲν ἐφρόντιζον ποσῶς νὰ τῷ δώσωσι ζύθον. Μίαν ἑσπέραν ἠθέλησε νὰ ἐορτάσῃ τὴν ἐπετηρίδα τῶν γενεθλίων του ἢ ἄλλην τιὰν ἀξιωμανηθέντων χρονολογίαν, ζητῶν ποτήριον ζύθου ale καὶ ἀπὸ τὴν καλλιτέραν ποιότητα. Ὁ κάπηλος τὸν παρετήρασεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν μετὰ παραδόξου μειδιάματος· εἶτα δ' ἐκάλυψε τὴν γυναῖκά του.

»Ἀναπολῶ εἰσέτι, διηγεῖτο βραδύτερον ὁ Δίκενς, τὸν κάπηλον μὲ τὰς χεῖριδας τοῦ υποκα-

μίστου του, τὴν γυναῖκά του μὲ τὸ ἐργόχειρον, καὶ ἐμὲ αὐτὸν λίαν τεταραγμένον ἐκ τῆς περιεργίας των, ἀποκρινόμενον ὅσον κάλλιον ἠδυνάμην εἰς τὰς ἐρωτήσεις των περὶ τοῦ ὀνόματός μου, τῆς ἡλικίας μου, τοῦ ἐπαγγέλματός μου, διὰ τρόπου ὥστε οὐδένα νὰ προσβάλλω. Μοὶ ἔδωκαν ζύθον, ὅστις δὲν ἦτο νομίζω πολὺ δυνατὸς, καὶ ἡ κάπηλος κλίνας μοὶ ἔδωκεν ἐν φίλημα, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ἐκπληξὶς καὶ συμπάθεια, ἀλλὰ πρὸ πάντων πολλὴ ἀγαθότης γυναικεία. . .»

Ἐστία τὸ τέλος

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ H. Taine].

Οὐδεμία ἀνθρωπίνη ὑπαρξὶς ἐνοήθη ὑπ' οὐδεμιᾶς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως. Τὸ πολὺ πολὺ ἐκ συνηθείας, ὑπομονῆς, συμφέροντος, φιλίας, ἀνέχονται καὶ ὑποφέρουσι ἀλλήλας.

Τὸ νὰ δώσῃ τις εἰς γυναῖκα συλλογισμὸν, ἰδέας, πνεῦμα, εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἔδιδε μαχαίριον εἰς χεῖρας παιδίου.

Ἡ αὐθεντία ἀνετρέπη ἐν τῷ γάμῳ. Ἐξημερωθέντων τῶν χαρακτήρων, ὁ ἀνὴρ δὲν εἶνε πλέον ἀρκούντως ἰσχυρὸς ὅπως ὑποφέρῃ τὴν θλίψιν τῆς γυναικὸς· ὑποχωρεῖ ἐξ οἴκτου. Ἐπαυξηθείσης τῆς ἐργασίας ὁ ἀνὴρ εἶνε τοσοῦτον καταπεποννημένος, ὥστε δὲν δύναται ν' ἀνθίσταται εἰς τὴν ὀχληρὰν θέλησιν τῆς γυναικὸς· ὑποχωρεῖ ἐκ κοπώσεως.

»Ὅσαι φυλαὶ τόσοι καὶ ἔρωτες. Ὑψηλὸσωμός τις Γερμανὸς, σοφὸς, ἐνάρετος, φλεγματικὸς ἔλεγε μιᾶ τῶν ἡμερῶν: Αἱ ψυχαὶ εἰσὶν ἀδελφαὶ ἐξ οὐρανοῦ πεσοῦσαι, αἵτινες ἄρα ὡς ἀναγνωρισθῶσι τρέχουσι πρὸς ἀλλήλας. Μικρόσωμός τις Γάλλος, ξηρὸς, αἱματώδης, πνευματώδης, εὐστροφος, τῷ ἀπήντησε: «Ἐγετε δίκαιον, εὐρίσκομεν πάντοτε ὑπόδημα διὰ τὸν πόδα μας».

»Ὅσαι φυλαὶ τόσαι καὶ φαντασίαι· ἴδετε τὸν ὄρισμὸν τοῦ εὐτυχοῦς ἀνθρώπου ἐν ταῖς παροιμίαις:

Ὁ Γάλλος λέγει: «Ἐγεννήθη κτενισμένος». — Καταφαίνεται ἡ μανία του πρὸς τὴν κόμωσιν, τὴν κομψότητα, τὰς συναναστροφὰς καὶ τὰς διασκευάσεις.

Ὁ Ἀγγλος λέγει: «Ἐγεννήθη μὲ ἀργυροῦν κοχλιάριον εἰς τὸ στόμα.» — Θετικὸς καὶ ἀδδιδράγος· καταφαίνεται ἡ τάσις του πρὸς τὰ φαγητὰ, τὴν καλὴν πέψιν, τὴν ἄνεσιν, τὸ σεβάσιμον ἐξωτερικὸν καὶ τὰ σκουδα.

Ὁ Γερμανὸς λέγει: «Ἐγεννήθη ἐντὸς δέρματος εὐτυχίας». Ἀοριστολόγος, κυλιόμενος ἐν τῇ χυδαιότητι καὶ τῷ μαγειρείῳ. Ὁ ἄλλαντοπώλης ἰδεολόγος.

1. Τοῦ διηγήματος· τούτου μεταφράσιν ἐδημοσίωσεν ἡ Ἐστία.

Ἡ γυνὴ καὶ τὸ ἔργον τῆς τέχνης εἰσὶ συγγενῆ πλάσματα· ἡ αὐτὴ κατὰπτωσις· καὶ ὡς πρὸς τὴν μίαν καὶ ὡς πρὸς τὸ ἕτερον· ἡ αὐτὴ ἀδυναμία πρὸς λατρείαν καὶ πρὸς παραγωγὴν.

Ὅπως σχηματῖσθαι τις ἰδέαν τινὰ περὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ζωῆς πρέπει νὰ ἔχη προχωρήσει αὐτὸς οὕτως μέχρι τοῦ χεῖλους τῆς αυτοκτονίας ἢ μέχρι τοῦ κατωφλίου τῆς παραφροσύνης, τοῦλάχιστον ἄπαξ.

Ὅταν διηλθὲ τις ἐν ἔτος μακρὰν τῆς κοινωνίας, μόνος μετὰ τινος ἐπιστήμης, τῆς ἀστρονομίας ἢ τῆς βοτανικῆς, εὐρίσκεται ἐν στενοχωρίᾳ, ὅταν πρόκειται νὰ ὀμιλήσῃ ἐν τινι αἰθούσῃ. Ὁμοιάζει πρὸς χορευτὴν ὅστις διακόψας τὰς καθημερινὰς χορευτικὰς ἀσκήσεις του, χορεύει σκαιῶς. Πράγματι ἡ κοινωνικὴ ζωὴ εἶνε στραγγαλισμὸς πάσης ἀληθείας. Ψεύδομαι ὅταν ἐρωτῶ μετ' ἐνδιαφέροντος περὶ τῆς υγείας σας καὶ τῶν υποθέσεων σας. Ψεύδεσθε ὅταν μοὶ λέγετε ὅτι θὰ εὐχαριστηθῆτε ἀν μ' ἐπισκεφθῆτε ἢ ἀν μὲ ἴδῃτε. Συμπτύσσω καὶ παραμορφῶ τὰ πράγματα ἀν θέλω ἢ διήγησίς μου νὰ ἦνε ἐπαγωγὴ καὶ κοσμία. Καλλωπίζω, μετριάζω, ἢ μεγαλοποιῶ τὴν γνώμην μου ὅπως τὴν καταστήσω ἀνεκτὴν. Μεταχειρίζομαι τὰ μεγάλα ἐπίθετα ὅπως περιγράφω τὴν ἱκανότητά σας, καὶ τὰ μικρὰ ὅπως υποσημάνω τὴν ἰδικὴν μου. Παισιάζω, ὑπερφορτόνω ἢ ἐλαττώ, παρεκκλίνω ἢ διαστρέφω. Ἡ ἀλήθεια δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ τῶν χειρῶν μου εἰμὴ ὡς γυνὴ ἐκ τοῦ κομμωτηρίου τῆς, πεφυκιωμένη, ἐπιμυθιωμένη, στενευμένη ἀπὸ τὸ ἐν μέρος, πεπλατυσμένη ἀπὸ τὸ ἕτερον. Μετὰ τινὰ χρόνον δὲν ἐννοῶ πλέον τὰ ψεῦδη μου, οὔτε ὑμεῖς τὰ ἰδικά σας, καὶ ἀν μαντεύωμεν οἱ μὲν τὴν μυχιάν σκέψιν τῶν δὲ, κατορθοῦμεν τοῦτο διὰ μέσου καὶ ἐναντίον τῶν φράσεων, διὰ τῶν ὁποίων τὴν περικαλύπτουμεν καὶ τὴν καλλωπίζομεν.

Ἄγονται τότε αἱ νεάνιδες νεαρῶταται εἰς τὰς συναναστροφὰς καὶ τὴν κοινωνίαν.

Ἀνατρέφονται ἐν ταῖς συναναστροφαῖς καὶ διὰ τὰς συναναστροφὰς, ἐν ταῖς τέχναις καὶ διὰ τὰς τέχνας, ὥστε τὸ ψεῦδος καθίσταται δι' αὐτὰς ἕξις καὶ ἡ διέγερσις ἀνάγκη.

Καὶ ὅμως ὅστις ἐξήσεν ἢ ἐσκέφητῃ γνωρίζει ὅτι ἡ ἱκανότης τοῦ νὰ καθυποβάλλῃ τις ἑαυτὸν εἰς τὴν ὀχληρὰν καὶ ἐπιούσιον ἐργασίαν, ἢ πρὸς ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους φιλαλήθεια, εἰσὶ μόνον ἱκανὰ νὰ καταστήσωσιν ἀνθρωπίνην τινὰ ὑπαρξίν ἐντιμον εἰς τοὺς ἰδίους τῆς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀνεκτὴν ἐν τῷ κοινῷ βίῳ.

Ὁ πατὴρ ἴσταται ὀρθὸς παρὰ τὴν θύραν καὶ περιμένει δίκην σκοποῦ· ἡ θυγάτηρ του χορεύει, δέχεται φιλοφρονήσεις, ἐπιδεικνύει τὴν ἐσθῆτά

τῆς. — Ὁ πατὴρ γράφει ταχέως ἐν τῷ γραφείῳ του καὶ τρέχει ἐπὶ δημοσίῳ ἀμαξίῳ εἰς τὰς ὑποθέσεις του, ἢ θυγάτηρ κομμῶται, παίξει κλειδοκύμβαλον, χρησιμεύει ὡς κόσμημα ἐν τῷ οἴκῳ. — Ὁ σύζυγος συντρίβεται ἐκ τῆς ἐργασίας, ἢ σύζυγος ἀνιᾶ μὴ ἔχουσα τί νὰ κάμῃ. Ὁ σύζυγος θέλει νὰ κοιμηθῇ, ἡ κυρία θέλει νὰ ἐξέλθῃ.

Χωρικὴ παροιμία: εἰς πατὴρ δύναται νὰ θρέψῃ δώδεκα τέκνα καὶ δώδεκα τέκνα δὲν δύναται νὰ θρέψωσιν ἓνα πατέρα.

Τὸ παιδίον διοικεὶ τὴν μητέρα, ἥτις διοικεὶ τὸν ἄνδρα, ὅστις διοικεὶ τὰς ὑποθέσεις.

Μία σελίς

ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΛΙΤΤΡΕ

Τὸν Λιττρέ, ὅστις ἦτον ἰσχυρότατον πνεῦμα, καὶ συγχρόνως ψυχὴ μεγάλη καὶ ἀγαθὴ καὶ κολοσσὸς σοφίας, εὐφυῶς ὤρισε ἡ κυρία Πιερρελλὸς ἢ ἀνεψιὰ τοῦ Λαμαρτίνου διὰ τὰς ἐλευθεριαζούσας αὐτοῦ θρησκευτικὰς δοξασίας ὡς ἐξῆς. «Εἶνε ἅγιος μὴ πιστεύων εἰς Θεόν».

Ὁ Λιττρέ διήγε βίον μονήρη. Ἐν Παρισίῳ, ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του, οὐδὲν ὑπῆρχε κόσμημα εἰμὴ λίθος μόνον τῆς Βαστίλλης ἐνηρμοσμένος ἐν τῷ τοίχῳ. Ἐν τῇ ἐξοχῇ, ἡ οἰκία αὐτοῦ ἢ κατὰμεστος βιβλίων, ἦτον οἰκία χωρικοῦ. Ἐπεμελεῖτο τοῦ κήπου του, ἐνεκέντριζε τὰς ροδιωνιάς του. Ἡ τράπεζα ἐφ' ἧς εἰργάζετο ἦτο παρὰ τὴν κλίνην του, ὅπως δύναται νὰ ἀναπαύεται ἀν ἦτο κεκοπιαικῶς ἐκ τῆς ἐργασίας, διὰ νὰ ἀνακουρισθῇ δ' ἔκλινεν ἐπὶ ἀρχαίου τινὸς κειμένου, καὶ μετεγλώττιζε τὸν Ἄντε εἰς στίχους ἢ εἰς παλαιὸν γαλλικὸν ἰδιῶμα.

Ἐλεγεν ἐνίοτε ἄνευ κόμπου, ἀπλούστατα εἰς τὸν ἱατρόν του :

— Ἰατρέ, μετ' ὀλίγον θ' ἀνηθήσω εἰς τὸν κόλπον τῆς μεγάλης φύσεως!

Τοιαύτη ἦτον ἡ φρασεολογία του. Θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἤκουεν ἄνθρωπον τοῦ δεκάτου ὀγδούτου αἰῶνος. Ὁ Λιττρέ εἶχε πᾶσαν τὴν φυσικὴν γενναϊότητα καὶ πᾶσαν τὴν πνευματικὴν ἰσχὴν τοῦ αἰῶνος ἐκείνου.

Ἰατρὸς αὐτοῦ ἦτο ὁ διδάκτωρ Ὠγγρὸς, ἀξιαγάπητος καὶ σοφὸς ἀνὴρ, ὅστις ἐπορεύετο ἐφ' ἀμάξης καὶ τὸν ἔβλεπε, σταματῶν κατ' ὄδον πλειστάκις εἰς τὴν θύραν τῶν δυστυχῶν ἀσθενῶν.

Παρὰ τὸν ἱατρόν του ὁ Λιττρέ εἶχε τὴν σύζυγόν του, γυναῖκα εὐσεβεστάτην, ἐπαγρυπνοῦσαν ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἥτις ἐπανερχομένη ἐκ τῆς ἐκκλησίας τῆς παρκειμένης τῷ οἰκίματί των, εὕρισκε τὸν σύζυγόν της, γράφοντα ἄρθρον τι διὰ τὴν «Revue Positiviste». Εἰδυλιακῆ τις ἀκτις δύνοντος ἡλίου ἐφώτιζε τὸν σεβαστὸν τοῦτον ἔρωτα τῶν δύο γερόντων. Ὁ Λιττρέ, τὸ ἐλευθεροφρονέστατον τῶν πνευμάτων, εὕρισκεν ὀρ-